

Karolingische monarchie is het de Curia Regis, die zich boven het volksrecht plaatst en naar billijkheid recht spreekt. In Engeland, dat de Karolingische traditie voortzette, toen ze in Frankrijk verdween, nam de Chancery-Court de rol van Equity-Court op zich. Schadevergoeding wegens dwaling of toeval, bescherming van patenten of andere aanverwante rechten, dwang tot nakoming, waar het volksrecht slechts een recht op schadevergoeding erkende, vervullen van verplichtingen uit vertrouwens-verhoudingen, dat alles wist op grond der billijkheid het Hof te bewerkstelligen. Het instituut der gratie in het strafrecht berust goeddeels op denzelfden grondslag.

Maar ook, waar de instelling van de veiligheidsklep der billijkheids-rechtspraak geen openbare erkenning vond, deed ze zich gelden. Wie telt het aantal billijkheids-uitspraken, die de Fransche rechter gaf op grond van abus de droit in het privaatrecht, van excès en détournement de pouvoir in het publiek recht? Wie de gelijksoortige uitspraken onzer eigen rechterlijke macht, als ze, hetzij met een sofistich-legalistischen sluier omhuld, hetzij zonder veel praten, eenvoudig billijkheid deed gaan boven het positieve recht? Kan onze rechter art. 13 der wet A. B. nakomen zonder de billijkheid als norm voor zijn taak te accepteren? En waar aan de billijkheid niet genoegzame ruimte wordt gegeven en dus de veiligheidsklep verstopt wordt, draait men daar niet aan de rechtspraak den rug toe, ziet men daar niet de arbitrage als orgaan der billijkheid op onrustbarende wijze toenemen, onrustbarend, omdat arbitrage voor *feitelijke* geschillen geen ongeschikt middel is, maar gebrekkig werkt, waar de oplossing van dieper gaande rechtskwesties een oefening en voorbereiding vragen, die in onzen gedifferentieerden tijd alleen de beroepsrechter geven kan? Spreekt niet luide de behoefte aan billijkheids-rechtspraak uit den kreet van krenking, die er opgaat, zoo dikwerf het positieve recht op in 't oog vallende wijze de billijkheid, het hooger recht, in de knel brengt? De bekende beslissing van de Amsterdamsche rechtscollège's,